

РЕШЕНИЕ

№ 2996

гр. София, 04.05.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 64 състав, в публично заседание на 07.02.2023 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Калинка Илиева

при участието на секретаря Спасина Иванова и при участието на прокурора Десислава Кайнакчиева, като разгледа дело номер **1521** по описа за **2020** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството по делото е образувано въз основа на искова молба, предявена от Е. Д. М..

Ищецът твърди, че по време на пребиваването му в Следствения арест в [населено място] е бил поставен в нечовешки и унижителни условия на живот; в застрашена среда без въздух и светлина, без топла вода; при ужасна мърсотия и лазен от хлебарки; през цялото време го хапели дървеници. Твърди, че храната е била малко и недостатъчна, от развалени продукти. Леглата били много лоши и не можело да се спи на тях; матрактът бил с дебелина 2 см. и страшно го убивало. Леглото било с решетки, с дебелина на пръчките 6 мм. Изпитвал болки в главата и по цялото тяло – гръб, крака, ръце и кръст. В килията е нямало маса. Не му давали разходка на чист въздух, дори и за 1 час; обездвижил се. Къпел се 1 час в седмицата, със студена вода. От стреса твърди, че е получил паник атаки; отслабнал с 20 кг. Бил омаломощен и изпитал апатия. Живееел в ужас; бил гладен постоянно. Бил измъчван.

Твърди, че това е в резултат на противоправното поведение на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, в резултат на което е бил поставен нечовешки и унижителни условия за живот. Ето защо иска присъждане на обезщетение от 50 000 лв., претендирано за претърпените от него болки и страдания.

С молба от 1.4.2020 г. ищецът чрез адв. Ю. е уточнил, че неправомерното поведение на ответника се изразява в бездействие по отношение изпълнение на задължението му да осигури достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление,

проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, годна по качество и калоричен състав храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, течаща топла вода, тоалетна, баня, маса, стол, хигиеничен дюшек и спално бельо, справяне с вредители. Твърди, че е претърпял продължителна изолация, без възможност за общуване, които уронват човешкото му достойнство, пораждат чувство на страх, незащитеност и малоценност.

В съдебно заседание от 16.12.2021 г. ищецът е посочил, че периода, за който претендира обезщетение за увреждането, е от 19.3.2005 г. Тогава е бил настанен в ареста в [населено място], по мярка за неотклонение „задържане под стража“, по досъдебно производство № 31/2004 г. на Окръжна следствена служба и Софийска окръжна прокуратура. Периодът е около 3 м.

В съдебно заседание, вкл. и с молба от 25.1.2022 г. пълномощникът на ищеца е посочил, че поддържа, че претендираният период е от 19.3.2005 г. до 10.2.2020 г.

С молба от 08.07.2022 година ищецът е уточнил, че е бил три месеца в ареста на [населено място], от 19.3.2005 г. до 16.6.2005 г., при нечовешки условия, вследствие на което търпял неимуществени вреди на психиката – имал кошмари, негативни преживявания за периода от 19.3.2005 г. до 10.2.2020 г.

С протоколно определение от 15.11.2022 г. и на основание чл. 143, ал. 2 ГПК е допуснато уточнение на обстоятелствената част на иска съобразно молбата от 8.7.2022 г.

Ответникът Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ твърди, че ищецът е предявили идентични иски молби пред настоящия съд – АССГ, като са образувани следните адм.д.: 1517; №1518; № 1520 и № 3120 от 2020 г. Налице е пълно съвпадане на обстоятелства и незначителни разлики в периода. Прави и възражение по чл. 111 ЗЗД – за погасителна давност.

Представителят на СГП счита, че искът е неоснователен. За част от периода твърди, че е изтекла погасителна давност.

Административен съд София – град, като съобрази доводите и възраженията на страните и обсъди събраните по делото доказателства, намира за установено от фактическа и правна страна следното:

От фактическа страна се установява следното:

От показанията на св. М. С. П. се установява, че заедно с ищеца са пребивавали в Следствения арест на Е. П.. Този арест е закрит, със заповед №ЛС 03-846/29.9.2006 г.

В показанията на този свидетел се установява и какви са били условията в този арест. През 2003 - 2008 година нямало дори излизане „на каре“; банята - веднъж в седмицата. В следствения арест на Е. П. е ходил през 2000 и 2001 година и после 2008 г. Състоянието на следствения арест е било без никаква промяна, с лека амортизация във времето. Тоалетните си били същите клекала. Вътре в килията нямали тоалетна. Като излизали на тоалетна, клякали. Когато човек е обездвижен, клякането, тази моторика е много тежка, защото когато не се движи човек, мускулите атрофират и това е зверско мъчение. Когато не се движиш и си в едно помещение 2,50 и 3 м. дълго и като се махне ширината на стените, не е никак окей. За банята уж имало някакъв график, но не се спазвал. Трябвало да се нагрее бойлера и евентуално ако тръбите са окей, „хвърляш на боб, за да знаеш дали да се изкълпеш“. Не ги извеждали навън. Нямало къде. Имало е дървеници и хлебарки, животинки всякакви, особено хапещи. Д. им били „близки приятели“. Не се пръскало и не се третирало. Дори и без да гледаш към стената и я удариш, ще убиеш две-три. Хранели се в самата килия и

всички остатъци оставали там. Не са осигурявали нещо, с което да си обират остатъците. Не са осигурявани метла или да има санитарен полуден. Перилни препарати нямало. В килията нямало прозорци. Като в казино, никаква светлина отвътре. Не се знае ден ли е, нощ ли е. Леглата представляват ламаринка 15 сантиметра, висока колкото три кутии цигари. На ламаринката нямало истински дюшек, а около 4–5 сантиметра дебело шалте. Не се пере, а от много лягания в средата се е слегнало до сантиметър, сантиметър и половина. Вътре е пълнено с някакъв пълнеж и когато отгоре се е лягало, долу-горе с различна структура на тялото, са се образували едни такива планински релефи, които не на всеки са му тамън и като легнеш да спиш, все едно, че си спал на решетка. На леглото имало решетка, в двата края. Самият матрак - едни метални ленти, които са направени като за кошница, но с квадрат горе-долу 10 на 10 и когато се сложи това шалте, то провисва през всяка една дупка. Не седи равно, тъй като решетката е 10 на 10 сантиметра, то поляга.

Имало няколко варианта на помещенията. Едно, което можело да се пипне с ръцете си двете стени и около 2 и половина три метра дълго. Имало и две по-големички, мисли че са били 3 на 2, но в 3 на 2 са били за седем-осем човека. Това по-малкото било за двама. Те са две легла, едно до друго и си стават лека полека интимни. Няма маса, столове и място за писане. Освен тези, така наречени скапани, ужким легла, осветлението било една крушка, зад непочистена решетка, по нея едно такова като мазнина. Вътре не можело да се чете, освен ако си с орлово зрение. Въздух вътре има, ама не става за дишане. Гадно е, защото особено пък лятото или пък ако евентуално е валило дъжд, вътре не може да се диша. Лятото от жега и от пот и собствена смрад. Ако пък е валило дъжд, от коридора навътре се просмуква като едно такова като на мокри войнишки дрехи. Когато искат да отидат до тоалетна, е въпрос на емоционално състояние на надзирателя отвън и ако той каже, че има работа или по-късно, а теб те е напънала някаква нужда, вътре в килията имало шишета от литър и половина от минерална вода, но без капачки за да не ги глътнат и когато се уринира вътре, не един, ами дори и двама души, миризмата е леко казано отблъскваща. Вонята е навсякъде. Веднъж в седмицата се изхвърлят боклуци.

При така установената фактическа обстановка съдът намира от правна страна следното:

Предявеният осъдителен иск е процесуално допустим – от активно легитимирана страна, която твърди, че е претърпяла неимуществени вреди, причинени по време на изтърпяване наказание „изолиране в наказателна килия“, а не в резултат на наложеното такова наказание. Ето защо искът следва да се квалифицира по чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС, а не по чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ.

В съответствие с нормата на чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3 ЗИНЗС. Държавата дължи обезщетение за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо от това, дали са причинени виновно от длъжностното лице. Тъй като имуществената отговорност по ЗИНЗС е обективна, безвиновна, вината не е елемент от фактическия състав на отговорността.

Фактическият състав на предявените иски с правно основание чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС в разглеждания случай (с оглед фактическите твърдения на ищеца) включва в кумулативна даденост:

нарушение на чл. 3 ЗИНЗС;

наличие на причинени на ищеца неимуществени вреди, състоящи се в психически, физически и здравословен тормоз, стрес от зарази и неблагоприятни последици за здравето, чувство на унижение и психическа репресия, страх за живота и здравето му; причинна връзка между нарушението на чл. 3 ЗИНЗС и настъпилите вредоносни резултат;

размера на причинените вреди.

В тежест на ищеца /по аргумент от чл. 154, ал.1 ГПК, вр. чл.144 АПК/ е да проведе главно и пълно доказване на осъществено нарушение на чл. 3 ЗИНЗС от страна на органите по чл.284, ал.1 ЗИНЗС. Доказването на настъпването на неимуществени вреди, за които нормата на чл.284, ал.5 ЗИНЗС е въвела оборима презумпция, не подлежи на главно доказване от ищеца, а на оборване от ответника по пътя на обратното доказване, което също следва да бъде пълно.

В съответствие с чл.3, ал.1 ЗИНЗС осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. Ал.2 на същата норма предвижда, че за нарушение на ал.1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или поражат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

Безспорно следва да се приеме, че по тоношение на престоя в следствения арест ищецът е бил поставен в нечовешки и унижителни условия. В този смисъл следва да се ценят показанията на св. П.. Действително, той сочи, че не е бил по едно време с ищеца в една килия, но от показанията му се установява, че е бил два пъти в следствения арест, като условията не са се променили. Действително, той сочи, че е бил в ареста през 2008 г., а той се установи, че е закрит през 2006 г., но предвид отдавна отминалия период е възможно свидетелят да е допуснал неточност в годините. В останалата им част съдът намира показанията за достоверни.

На следващо място, вследствие на тези условия следва да се приеме, че ищецът е претърпял вреди – болки и страдания.

Обезщетението за тези болки и страдания следва да се постави въпрос дали могат да се претендират именно от ответника доколкото ищецът е пребивавал именно в следствен арест на Е. П.. Видно от горесцитираната заповед от 29.9.2006 г., издадена на основание чл. 19 ЗИНЗС е взет решение да се закрие тази структура, а правоприемници са съответните звена - следствени арести. Ето защо и на основание чл. 12, ал. 3 ЗИНЗС и чл. 16, ал. 1 ЗИНЗС, както и доколкото правоприемник на закрития арест са структури при ответника, следва да се приеме, че той е пасивно легитимиран да отговаря по предявените искове.

Същевременно обаче съдът намира, че искът следва да се отхвърли – основателно е възражението на ответника за настъпване на погасителна давност. Съгласно т.р. 4 от тълкувателно решение № 3 от 22.04.2005 г. на ВКС началният момент на забавата и съответно на дължимостта на законната лихва върху сумата на обезщетението, както и началният момент на погасителната давност за предявяване на иска за неговото заплащане в случаите на незаконни действия или бездействия на административните

органи е считано от момента на преустановяването им. В случая се твърди преустановяване на тези незаконни действия на 16.6.2005 г.; ищецът твърди, че е престоял в ареста за периода от 19.3.2005 г. до 16.6.2005 г. Исковата молба е предявена на 11.2.2020 г. Следователно от 16.6.2005 г. до предявяване на исковата молба е изтекъл 5-г. давностен срок по чл. 110 ЗЗД.

По силата на чл.286, ал.2 ЗИНЗС разноските в производството се присъждат на ответника единствено ако искът бъде изцяло отхвърлен. Касае се за специална норма, дерогираща общото правило на чл.78, ал.8 ГПК вр. чл.144 АПК и чл.143 АПК /опр. по адм. дело № 13715/ 2018г. на ВАС/.

По изложените съображения Административен съд София-град, I отделение, 64 състав

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ предявения иск от Е. Д. М., ЕГН [ЕГН] срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди в размер на 50000 лв., търпени за периода 19.3.2005 г.-10.02.2020 г., от престоя му в Следствения арест на Е. П. в периода от 19.3.2005 г. до 16.6.2005 г.

ОСЪЖДА Е. Д. М., ЕГН [ЕГН] да заплати на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” сумата от 80 лв. разноски.

Решението подлежи на обжалване с касационна жалба пред тричленен състав на АССГ в 14-дневен срок, считано от съобщението и получаване на преписи от него от страните.

СЪДИЯ: